

Dosarul nr. 2ra-2177/18

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Central (V. Puica)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Panov, M. Anton și V. Cotorobai)

DECIZIE

14 noiembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătoriai

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Nicolae Craiu
Mariana Pitic
Dumitru Visternicean

examinând recursul declarat de către Tatiana Gromova, reprezentată de avocatul Constantin Sidorovici,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Tatiana Gromova împotriva Liudmilei Dobînda cu privire la încasarea datoriei, a penalității, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 14 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de către Liudmila Dobînda, reprezentată de avocatul Alexei Tighinean, casată hotărârea din 18 aprilie 2018 a Judecătoriai Chișinău, sediul Central, fiind emisă o nouă hotărâre,

c o n s t a ț ă:

La 03 noiembrie 2017, Tatiana Gromova, reprezentată de către avocatul Constantin Sidorovici, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Liudmilei Dobînda cu privire la încasarea datoriei, a penalității, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea pretențiilor, reclamanta a indicat că, la 17 ianuarie 2011, a transmis pârâtei bunuri din producția Companiei de cosmetice „Oriflame” în sumă de 16 198 de lei, fapt confirmat prin recipisa semnată personal de către pârâtă.

Gromova Tatiana a precizat că pârâta parțial a restituit datoria, însă pînă în prezent ultima nu a restituit datoria, care la moment constituie suma de 15 304 lei.

S-a mai specificat că potrivit recipisei, în cazul nerestituirii datoriei pârâta și-a asumat obligația de a achita penalitatea în mărime de 0,05 %, pentru fiecare zi de întârziere.

La 19 septembrie 2017, reclamanta a expediat pârâtei reclamație, prin care a solicitat restituirea sumei datorate în termen de 15 zile.

Reclamanta a menționat că pînă la data adresării în instanța de judecată nu a primit niciun răspuns la reclamația expediată în adresa pârâtei.

A considerat Tatiana Gromova că pârâta, intenționat ignoră faptul de a restitui reclamantei banii și astfel, nu justifică imposibilitatea acesteia de a-și asuma obligațiile.

Tatiana Gromova a mai menționat că prin acțiunile pârâtei i-a fost cauzat și prejudiciu moral, întrucât a fost indusă în eroare, deoarece ultima știa despre necesitățile ei financiare.

Tatiana Gromova a solicitat încasarea din contul Liudmilei Dobînda a datoriei în sumă de 15 304 lei, a penalității în sumă de 5 112 lei, a prejudiciului moral în sumă de 10 000 de lei și a cheltuielilor de judecată în sumă totală de 5 464 de lei.

Prin hotărârea din 18 aprilie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată depusă de Tatiana Gromova împotriva Liudmilei Dobînda cu privire la încasarea datoriei, a penalității, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

S-a dispus încasarea din contul Liudmilei Dobînda, în beneficiul Tatiane Gromova, a datoriei în sumă de 15 304 lei, a penalității în sumă de 1 385 de lei și a cheltuielilor de judecată în sumă de 5 464 de lei.

A fost respinsă ca neîntemeiată cerința Tatiane Gromova cu privire la repararea prejudiciului moral.

S-a dispus încasarea din contul Tatiane Gromova, în beneficiul statului a taxei de stat suplimentare, neachitată la depunerea cererii de chemare în judecată, în sumă de 252,50 de lei (f.d. 61, 64-66).

Prin decizia din 14 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de către Liudmila Dobînda, casată hotărârea din 18 aprilie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, fiind emisă o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată (f.d. 87, 88-92).

Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a conchis că prima instanță incorect a adoptat soluția cu privire la admiterea parțială a cererii de chemare în judecată, cu încălcarea prevederilor stipulate în art. 239 Cod de procedură civilă.

Invocând ilegalitatea deciziei instanței de apel, la 03 septembrie 2018, Tatiana Gromova, reprezentată de avocatul Constantin Sidorovici, a contestat-o cu recurs, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel, cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului, a invocat că instanța de apel s-a bazat pe probe inadmisibile și astfel, a fost interpretată în mod eronat legea procesual civilă.

Totodată, recurenta a mai indicat că instanța de apel a examinat cauza unilateral și neobiectiv, nu a constatat și elucidat pe deplin toate circumstanțele importante pentru soluționarea justă a cauzei și anume raportul material litigios, norma juridică aplicabilă și în rezultat a pronunțat o decizie neîntemeiată.

La 24 septembrie 2018, în adresa intimă a fost expediată copia recursului, însă pînă la data stabilită pentru examinarea recursului, în adresa Curții Supreme de Justiție nu a parvenit referința prin care intimata să-și expună poziția față de temeiurile recursului.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Instanța de recurs constată că la dosar este atașată scrisoarea din 10 iulie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost expediată prin poșta electronică în adresa

părților copia deciziei instanței de apel (f.d. 93-94), fiind recepționată de către reprezentantul recurenteii în aceeași zi, fapt confirmat prin copia extrasului din poșta electronică a avocatului acesteia Constantin Sidorovici (f.d. 106).

Prin urmare, Colegiul constată că recursul a fost declarat în termen.

În procedura de filtru, prevăzută de articolul 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul de judecată a constatat că obiectul prezentei cereri se referă la decizia din 14 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă. La fel, instanța de judecată nu a identificat faptul că recursul a fost examinat anterior, fiind respectate, totodată, dispozițiile articolului 430 din Codul de procedură civilă, cu privire la subiecții abilitați cu dreptul de a depune recurs.

Pe baza celor analizate, prin încheierea din 24 octombrie 2018 a Curții Supreme de Justiție, cererea menționată mai sus s-a considerat admisibilă pentru examinarea în fond (f.d. 118).

În conformitate cu articolele 441 și 444 din Codul de procedură civilă, recursul s-a examinat de un complet de 5 judecători, fără înștiințarea participanților la proces, însă data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. În esență, recurenta și intimatul au avut posibilitatea să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. Mai mult, nici un participant nu a solicitat audierea publică a cauzei sale (a se vedea, *mutatis mutandis*, Auza Vilho Eskelinen și alții vs Finlanda, 19 aprilie 2007, parag. 72 – 75, Eriksson vs Suedia, 12 aprilie 2012, parag. 66, 72, Pönkä vs Estonia, 8 noiembrie 2016, parag. 33 – 34).

În subsidiar, în parag. 26 – 27 din decizia nr. 95 din 19 decembrie 2016 a Curții Constituționale, privind excepția de neconstituționalitate a articolului 444 din Codul de procedură civilă, Curtea a statuat că în cazul procedurilor care au ca obiect autorizarea unui apel sau care consacră verificarea unor aspecte de drept, și nu de fapt, sunt îndeplinite condițiile articolului 6 din Convenție chiar dacă instanța de apel sau de recurs nu oferă reclamantului posibilitate să se exprime în fața sa, în persoană. Iar, în esență nu este afectat accesul liber la justiție.

Verificând decizia din 14 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău și cererea de recurs, în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că se impune admiterea recursului și casarea deciziei contestate, cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În favoarea concluziei enunțate se invocă următoarele argumente.

În conformitate cu prevederile art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, instanța de recurs, după ce judecă recursul este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al recurenteii, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea cauza García Ruiz vs Spania (Marea

Cameră), 21 ianuarie 1999, parag. 26; *Moreira Ferreira vs Portugalia* (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84, 98).

În vederea respectării articolului 432 alin. (5) din Codul de procedură civilă, Colegiul lărgit nu a identificat niciun indiciu care, la prima vedere, ar putea ridica probleme de drept specificate la alin. (3) din articolul citat. Mai mult, Tatiana Gromova nu a prezentat obiecții în privința acestui aspect procedural.

Esența articolelor 432 și 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă oferă instanței de recurs competența de a efectua un control al legalității deciziei atacate, nu și a temeiniciei acesteia. Astfel, se vor reține circumstanțele de fapt, privite în ansamblu, care au fost prezentate de părți și stabilite de instanțele de judecată în fazele procesual anterioare, cu excepția situației în care constatările lor pot fi considerate arbitrare sau vădit nerezonabile.

Instanța de recurs menționează că potrivit recipisei atașate la dosar, la 17 ianuarie 2011, Tatiana Gromova a transmis Liudmilei Dobînda bunuri din producția Companiei de cosmetice „Oriflame” în sumă totală de 16 198 de lei, obligându-se să înceapă achitarea după expirarea a 3,6 ani, în perioada anilor 2014 – 2015 (f.d. 8).

Intimata Liudmila Dobînda, în caz de întârziere s-a obligat să achite 0,05% din datorie pentru fiecare zi de întârziere.

Potrivit recipisei – verso, intimata-pârâta a achitat mai multe tranșe, ultima fiind achitată la 15 iulie 2014 în sumă de 200 de lei, iar datoria la moment respectiv constituia 15 304 lei.

Astfel, Liudmila Dobînda pînă la momentul depunerii acțiunii careva achitări nu a mai efectuat.

Gromova Tatiana a cerut instanței încasarea din contul Liudmilei Dobînda a datoriei în sumă de 15 304 lei, a penalității în sumă de 5 112 lei, a prejudiciului moral în sumă de 10 000 de lei și a cheltuielilor de judecată în sumă totală de 5 464 de lei.

Instanța de recurs remarcă faptul că prima instanță, prin hotărârea din 18 aprilie 2018 a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de către Tatiana Gromova și a stabilit că între părți există un raport de împrumut.

Ulterior, instanța de apel, prin decizia din 14 iunie 2018 a admis apelul declarat de către Liudmila Dobînda și a casat hotărârea din 18 aprilie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, pronunțând o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

La această etapă, instanța de apel a stabilit că în speță părțile nu au relații de împrumut, însă faptul că pârâta a luat marfă denotă raporturi juridice încadrate în prevederile contractului de vânzare-cumpărare.

Instanța de apel s-a călăuzit de articolele 259, 262 alin. (1), 263, 264, 753 și 867 alin. (1) din Codul civil. La fel, aceasta a administrat înscrisurile prin prisma articolelor 118, 121, 130 și 131 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu articolul 432 alin. (2), lit. c) din Codul de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească a interpretat în mod eronat legea.

Din perspectiva argumentelor invocate de către Tatiana Gromova cu privire la încadrarea raporturilor juridice în speță, instanța de recurs relevă următoarele.

Potrivit art. 753 alin. (1) din Codul Civil, prin contractul de vânzare-cumpărare, o parte (vînzător) se obligă să predea un bun în proprietate celeilalte părți (cumpărător), iar aceasta se obligă să preia bunul și să plătească prețul convenit.

Conform art. 867 alin. (1) din Codul civil, care statuează expres că prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părți (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeași sumă sau bunuri de același gen, calitate și cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date.

În corespundere cu art. 572 alin. (2) din Codul civil, obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit.

Astfel, prin natura sa, raportul juridic obligațional este menit să producă efecte juridice. Efectul general al oricărei obligații este de a da creditorului dreptul de a obține de la debitor îndeplinirea exactă a prestației la care s-a obligat. De esența acestui principiu este faptul că obligațiile se consideră executate în mod corespunzător, dacă sunt respectate toate condițiile prevăzute în actul din care au luat naștere, precum ar fi cele privitoare la obiectul, subiectele, locul, timpul și modul de executare.

Colegiul precizează că legiuitorul în norma respectivă a accentuat că împrumutatul trebuie să aibă capacitatea să-și îndeplinească condițiile cerute de lege pentru acte de dispoziție. Această cerință se explică prin faptul că acesta va fi obligat, după consumarea bunurilor împrumutate, să restituie din patrimoniul său o valoare echivalentă.

În conformitate cu art. 293 alin. (2) din Codul civil, prin act juridic, un bun fungibil poate fi considerat nefungibil, iar un bun nefungibil poate fi considerat fungibil.

Astfel, din categoria bunurilor fungibile fac parte bunuri cum ar fi: banii, alimente de un anumit fel, mese, scaune, pixuri, caiete, iar din categoria bunurilor nefungibile fac parte bunuri ca: o casă, un lot de pământ, un câine de rasă etc. Natura juridică a bunurilor fungibile presupune că ambele bunuri (care pot fi înlocuite în exercitarea unei obligații) au aceeași valoare pentru creditor din punct de vedere al plății datorate, așa încât creditorului îi este indiferent care anume bun va primi.

În continuare, pentru a elucida disensiunile apărute în procesul judecării cauzei în prima instanță și instanța de apel cu privire la încadrarea raporturilor juridice din speță sub reglementările ce vizează contractul de împrumut sau contractul de vânzare-cumpărare, instanța de recurs punctează următoarele.

Prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părți (împrumutatul) bani sau alte bunuri de același gen, calitate și cantitate la expirarea termenului pentru care i-a fost dat. Contractul de împrumut este un contract consensual, fiind valabil încheiat la momentul realizării acordului de voință asupra tuturor condițiilor esențiale.

Totodată, prin contractul de vânzare-cumpărare, o parte (vânzător) se obligă să predea un bun în proprietate celeilalte părți (cumpărător), iar acesta se obligă să preia bunul și să plătească prețul convenit.

Prin urmare, raporturile din speță cad sub incidența normelor ce reglementează contractul de împrumut. Or, din actele atașate la dosar se distinge cert că suma de bani pe care Liudmila Dobînda o datora Tatiane Gromova în mărime de 16 198 de lei urma a fi restituită în perioada anilor 2014 – 2015, în condiția în care tranzacția propriuzisă a avut loc la 17 ianuarie 2011.

Instanța de recurs precizează că este justă concluzia primei instanțe prin care a stabilit parțial temeinicia pretențiilor reclamantei-recurente, prin care a solicitat

încasarea datoriei, a penalității, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

Totodată, Colegiul, civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, subliniază că prima instanță corect a respins argumentul intimatului-pârâtei cu privire la faptul că cererea de chemare în judecată a fost depusă în afara termenului de prescripție.

În acest sens, Colegiul consideră oportun de a reitera prevederile art. 267 alin. (1) din Codul civil, care statuează că termenul general în interiorul căruia persoana poate să-și apere, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani.

În conformitate cu art. 272 alin. (1) și (2) din Codul civil, termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului. Dacă legea prevede altfel, prescripția începe să curgă de la data când obligația devine exigibilă, iar în cazul obligației de a nu face, de la data încălcării acesteia. În cazul în care dreptul subiectiv este afectat de un termen suspensiv sau de o condiție suspensivă, termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data împlinirii termenului ori a realizării condiției.

Prin urmare, corect prima instanță a specificat că termenul de prescripție în cauza dată începe să curgă de la 01 ianuarie 2016, cu excepția cererii cu privire la încasarea penalității.

Colegiul punctează că în recipisă este menționată perioada restituirii sumei, și anume anii 2014 – 2015. Astfel, termenul general în interiorul căruia Tatiana Gromova poate să-și apere dreptul pe calea intentării unei acțiuni în instanța de judecată începe la 01 ianuarie 2016 și expiră la 01 ianuarie 2019.

Cu privire la încasarea penalității, instanța de recurs, reiterează prevederile art. 268, lit. a) din Codul civil, potrivit căruia se prescriu în termen de 6 luni acțiunile privind încasarea penalității.

Din aceste raționamente și în lipsa unor obiecții, prima instanță corect a admis parțial pretenția reclamantei-recurente cu privire la încasarea penalității pentru perioada de șase luni.

La acest capitol, Colegiul punctează că avocatul recurentei a acceptat opinia primei instanțe, prin care s-a încasat penalitatea pentru perioada de 6 luni.

În continuare, instanța de recurs apreciază poziția primei instanțe ce ține de respingerea cerinței Tatiane Gromova cu privire la repararea prejudiciului moral. Or, recurenta-reclamanta nu a justificat prin probe pertinente lezarea drepturilor sale, iar legea în astfel de situații, nu prevede încasarea prejudiciului moral.

Prin urmare, prima instanță a dispus încasarea din contul Liudmilei Dobînda a cheltuielilor de judecată, compuse din taxa de stat și cheltuielile pentru asistența juridică.

Colegiul lărgit, acceptă opinia primei instanțe potrivit căreia avocatul pârâtei-intimate nu a avut obiecții referitor la quantumul sumei achitate avocatului reclamantei-recurente, menționând că suma este reală, necesară și rezonabilă.

Totodată, se consideră aplicarea corectă a prevederilor art. 94, alin. (1), 96, alin. (1) și 98 din Codul de procedură civilă.

Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a stabili caracterul esențial al erorilor judiciare constatate supra, întrucât ignorarea acestora ar conduce inevitabil la soluționarea incorectă a cauzei.

În acest sens, se atestă incidența temeiului indicat la articolul 432 alin. (2), lit. c) din Codul de procedură civilă.

Așadar, în baza argumentelor menționate de părți, coroborate cu înscrisurile anexate la dosar, Colegiul judiciar notează că greșelile de aplicare a legii pot fi corectate prin casarea deciziei atacate și menținerea hotărârii primei instanțe în acord cu articolul 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă. Or, evaluarea efectuată de instanța de recurs a fost susținută pe deplin de materialele cauzei, iar ambele părți au beneficiat de un proces în contradictoriu și au avut posibilitatea reală de a comenta în scris și de a depune observații în cadrul acestei proceduri.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că decizia instanței de apel este neîntemeiată, iar hotărârea primei instanțe este legală, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către Tatiana Gromova, a casa decizia instanței de apel, cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În conformitate cu art. 445, alin. (1), lit. f) și alin. (3) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Tatiana Gromova.

Se casează decizia din 14 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău.

Se menține hotărârea din 18 aprilie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Tatiana Gromova împotriva Liudmilei Dobînda cu privire la încasarea datoriei, a penalității, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tatiana Vieru

judecătorii

Maria Ghervas

Nicolae Craiu

Mariana Pitic

Dumitru Visternicean